

УДК 330.341.1:657:005.334

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ Й РИЗИКУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Анна Костякова

*Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0001-5026-0087*

Резюме. Досліджено еволюцію та сучасні наукові підходи до трактування категорії «економічна безпека підприємства» в умовах трансформаційної економіки України, спричиненої повномасштабною воєнною агресією, руйнуванням виробничих та логістичних ланцюгів, інфляційними коливаннями й високим рівнем невизначеності. Обґрунтовано, що економічна безпека набуває статусу інтегративної характеристики, яка поєднує ресурсний потенціал, управлінські рішення та обліково-аналітичне забезпечення. Узагальнено наукові погляди провідних учених, відповідно до яких економічну безпеку трактують як стан захищеності, як процес управління ризиками, як результат ефективної мобілізації ресурсів. Уточнено, що ризик у сучасному дискурсі розглядається у трьох площинах: як небезпека негативних подій, як ймовірність отримання збитків унаслідок несприятливих обставин та як двостороннє явище з можливими позитивними ефектами. Доведено, що у воєнний період особливого значення набуває управлінський облік, який виконує функції не лише контролю, а й стратегічного прогнозування, моделювання сценаріїв, ідентифікації ризиків та документування прямих і непрямих збитків. Наголошено на важливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (IAS 36, IAS 37) та національних НП(С)БО, що забезпечують фіксацію знецінення активів, формування резервів і розкриття непередбачених зобов'язань, створюючи інформаційну базу для компенсаційних механізмів та відновлення діяльності. Обґрунтовано потребу гармонізації фінансової й нефінансової звітності з урахуванням вимог ЄС, зокрема Директиви CSRD та стандартів ESG/ESRS, що забезпечує прозорість, довіру інвесторів і доступ до післявоєнних програм відновлення. Сформульовано концепцію «Звіту з економічної безпеки», інтегрованого до звіту про управління відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996. Запропоновано розглядати його як «паспорт стійкості підприємства», що поєднує фінансові та нефінансові показники, карти ризиків, оцінку прямих і непрямих збитків, соціально-екологічні параметри й управлінські аспекти. Такий підхід підсилює адаптивність бізнесу, формує єдину доказову базу для відшкодування втрат та створює умови для інтеграції українських підприємств у європейський простір сталого розвитку.

Ключові слова: економічна безпека, управлінський облік, фінансова звітність, нефінансова звітність, ризики, прямі та непрямі збитки, МСФЗ, НП(С)БО, ESG, CSRD, воєнна економіка, сталий розвиток.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.06.105

Отримано 27.09.2025

UDC 330.341.1:657:005.334

ACCOUNTING AND ANALYTICAL PROVISION OF THE ECONOMIC SECURITY OF AN ENTERPRISE IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY AND RISK: MANAGEMENT ASPECT

Anna Kostyakova

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University, Zaporizhzhia, Ukraine

Summary. The article examines the evolution and modern scientific approaches to interpreting the category of «economic security of an enterprise» in the context of transformational challenges of the Ukrainian economy caused by a full-scale war, the destruction of production and logistics chains, inflationary fluctuations, and high uncertainty. It is substantiated that economic security is an integrative characteristic that combines

resource potential, management decisions, and accounting and analytical support. The study summarizes scientific views according to which economic security is interpreted as a state of security, as a risk management process, and as a result of effective resource mobilization. It is established that risk is understood in three dimensions: as the danger of negative events, as the probability of losses due to adverse conditions, and as a dual phenomenon with possible positive consequences. It is proven that in wartime, management accounting takes on a strategic role, performing not only control functions, but also scenario forecasting, risk identification, and documentation of direct and indirect losses. Particular attention is paid to the application of international financial reporting standards (IAS 36, IAS 37) and national standards (NSZ), which ensure the recognition of asset impairment, the formation of reserves, and disclosure of information about unforeseen circumstances, thus creating an information basis for compensation and business recovery. The need to harmonize financial and non-financial reporting in accordance with EU requirements, in particular the CSRD Directive and ESG/ESRS standards, is emphasized as a prerequisite for transparency, investor confidence, and access to post-war recovery programs. The concept of the «Economic Security Report» is proposed, integrated into the management report in accordance with the Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting» No. 996. This report is considered a «sustainable development passport» of the enterprise, combining financial and non-financial indicators, risk maps, assessment of direct and indirect losses, as well as environmental, social, and management parameters. This approach increases the adaptability of the business, forms a single evidence base for compensation, and promotes the integration of Ukrainian enterprises into the European space of sustainable development.

Key words: economic security, management accounting, financial reporting, non-financial reporting, risks, direct and indirect losses, IFRS, NAS, ESG, CSRD, wartime economy, sustainable development.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.06.105

Received 27.09.2025

Постановка проблеми. Сучасна економіка України перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої воєнною агресією, глобальною економічною нестабільністю, руйнуванням виробничих і логістичних ланцюгів, міграцією трудових ресурсів, інфляційними коливаннями та швидкими змінами нормативно-правового поля. Таке середовище створює підвищений рівень невизначеності та ризику, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємств, їх конкурентоспроможність і здатність до довготривалого розвитку.

У цих умовах пріоритетного значення набуває економічна безпека підприємства – комплексна характеристика здатності бізнесу зберігати стабільність функціонування та ефективно реагувати на внутрішні та зовнішні загрози. Водночас традиційні системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності часто залишаються ретроспективними та недостатньо гнучкими для оперативного управління ризиками. Це актуалізує потребу у формуванні сучасного обліково-аналітичного забезпечення, яке не лише відображає результати господарських процесів, а й стає інструментом прогнозування, контролю та превентивного реагування на ризики.

Підприємницька діяльність нерозривно пов'язана з невизначеністю – неможливістю з абсолютною точністю передбачити майбутні результати реалізації бізнес-процесів. Невизначеність породжує ризики, які можуть спричинити фінансові втрати, руйнування матеріальних активів, втрату ринків збуту, а також негативно впливати на стратегію розвитку підприємства. У сучасних умовах воєнного стану ризики мають комплексний характер і охоплюють не лише економічну площину, а й соціальну, політичну та інституційну.

Традиційний бухгалтерський облік орієнтований на ретроспективне документування операцій і часто не забезпечує менеджмент достатньо своєчасною та релевантною інформацією для прийняття управлінських рішень. Це зумовлює необхідність трансформації облікових систем у динамічне обліково-аналітичне середовище, яке інтегрується із ризик-менеджментом та виконує функцію стратегічного підтримання управлінських процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття безпеки має глибоке історичне коріння. У працях філософів Стародавнього світу воно ототожнювалося зі «збереженням ідеальної держави» та захистом суспільства від небезпек. У

подальшому акцент поступово зміщувався до забезпечення базових потреб людини, її майна та майбутнього, що зумовило різноманіття наукових підходів і дефініцій.

У ХХ столітті економічна безпека поступово виокремилася як самостійна складова національної безпеки. Вона почала розглядатися як стан захищеності економічної системи від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує економічний суверенітет і стабільне зростання. Українські науковці, зокрема представники Інституту аграрної економіки НААН України, наголошують на інтеграції управлінських рішень, фінансового потенціалу та інформаційного підтримання в забезпеченні економічної безпеки підприємств.

Важливий внесок у розвиток теорії зробив академік В. М. Жук [2], який розглядає економічну безпеку як домінуючу інституційної теорії бухгалтерського обліку. Він наголошує, що саме обліково-аналітична система, заснована на професійному судженні бухгалтерів, є першим інституційним рівнем захисту підприємства від економічних загроз у межах чинного нормативно-правового поля.

Василішин С. І., Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С. [1] обґрунтовують роль обліково-аналітичного забезпечення як складової управління економічною безпекою підприємства.

Економічна безпека підприємства, згідно з сучасними науковими підходами [1; 2], є результатом синтезу потенціалу підприємства, управлінських рішень та обліково-аналітичного забезпечення. Управлінський облік, як внутрішня інформаційна система, дозволяє ідентифікувати ризики, оцінювати їх вплив та формувати превентивні заходи. Саме в даному контексті розглядатиметься поставлена проблема.

Мета дослідження полягає у розробленні теоретико-методичних підходів до формування сучасної системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства, яка б дозволяла своєчасно ідентифікувати та оцінювати ризики, знижувати рівень невизначеності у прийнятті управлінських рішень, забезпечувати фінансову стійкість та підвищувати конкурентоспроможність підприємства в умовах нестабільного та ризикованого середовища.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: дослідити еволюцію та сучасні наукові підходи до трактування категорії «економічна безпека підприємства»; систематизувати класифікацію ризиків та визначити їх зв'язок із об'єктами обліку й аналітики; обґрунтувати роль управлінського обліку як інструменту ідентифікації та оцінювання ризиків; розробити концептуальні засади інтеграції ризик-менеджменту в обліково-аналітичну систему підприємства; визначити напрями вдосконалення фінансової та нефінансової звітності для підвищення економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу. В науковому дискурсі категорія «економічна безпека підприємства» розглядається багатогранно: як стан захищеності (інституційний підхід), як процес управління ризиками (управлінський і фінансовий підходи), як результат ефективної мобілізації ресурсів (ресурсно-потенційний підхід). Усі ці трактування поєднують визнання ключової ролі обліково-аналітичного забезпечення як інформаційної основи управління ризиками, що визначає перспективи подальшого розвитку концепції економічної безпеки (табл. 1).

Узагальнюючи сучасні підходи, «економічну безпеку підприємства» доцільно визначити як систему взаємопов'язаних способів, інструментів і управлінських рішень, синтезованих із потенціалом підприємства та об'єктами обліково-аналітичного забезпечення, спрямованих на своєчасне реагування на ризики та загрози, підтримання фінансової стійкості, розвиток конкурентних переваг і формування якісної інформаційної бази для управління.

Ризик доцільно розглядати з позиції ключового чинника невизначеності та об'єкта обліково-аналітичного забезпечення.

Ризик є похідним від невизначеності та формалізує її в імовірнісній формі. Його можна розглядати як подію або групу взаємопов'язаних подій, що виникають унаслідок нестабільності зовнішнього чи внутрішнього середовища та призводять до незапланованих втрат активів, доходів або капіталу. Науковці по-різному тлумачать ризик:

- як небезпеку негативних подій [3,4,5,6];
- як ймовірність отримання збитків через несприятливі обставини [13; 15];
- як двостороннє явище, що може мати як негативні, так і позитивні наслідки [12; 14; 15].

Таблиця 1. Сучасні наукові підходи до трактування категорії «економічна безпека підприємства»

<i>Сучасні наукові підходи</i>	<i>Науковці</i>	<i>Трактування сутності наукових підходів</i>
Інституційний підхід	В. М. Жук	Економічна безпека – це одна з домінант інституційної теорії бухгалтерського обліку, що реалізується через нормативно-правове поле, яке задає «правила гри» для підприємницьких структур, а ключову роль у її забезпеченні відіграє обліково-аналітична система
Управлінський підхід	С. Ф. Голов	Акцент на функції управлінського обліку як інструменту інформаційного забезпечення прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності. Науковець вважає, що саме управлінський облік формує основу для моделювання сценаріїв розвитку та превентивних заходів щодо загроз
Фінансово-ризиковий підхід	Г. Г. Кірейцев	Ризик – це усвідомлена можливість втрат унаслідок змін умов господарювання. Акцент на тісний взаємозв'язок між ризиками та об'єктами бухгалтерського обліку. Економічна безпека підприємства безпосередньо залежить від здатності облікової системи ідентифікувати та оцінювати такі ризики
Ресурсно-потенційний підхід	С. І. Василішин, Л. Б. Гнатишин та О. С. Прокопишин	Економічна безпека – це система управлінських рішень та інструментів, спрямованих на мобілізацію потенціалу підприємства для протидії ризикам і загрозам
	Дяків, Бохан, Горбаль, Гуриненко	Ризик – ймовірність як негативних, так і позитивних змін у діяльності підприємства, що дозволяє розглядати його не лише як загрозу, але й як джерело потенційних можливостей
Ризикологічний підхід	І. А. Дерун	Ризик трактується як небезпека виникнення негативної події
	Łazowski Ляшенко	Ризик – це можливість отримання збитків унаслідок несприятливих обставин

Сформовано автором за джерелами [1; 2; 3; 5;6; 7; 8; 9].

Г. Г. Кірейцев обґрунтовує взаємозв'язок ризиків із об'єктами бухгалтерського обліку, розглядаючи їх як усвідомлену можливість виникнення непередбачених втрат очікуваного доходу, прибутку, майна чи грошових коштів через зміни умов господарювання. Це підтверджує доцільність інтеграції ризиків у систему управлінського обліку та їх систематичного аналізу.

Для цілей управлінського аналізу ризику доцільно класифікувати на:

- стратегічні (зміни ринкових тенденцій, технологічні трансформації, втрата ключових партнерів);
- фінансові та ризики звітності (валютні коливання, неплатоспроможність контрагентів, помилки у фінансових даних);
- операційні (збої у виробництві, порушення логістики, техногенні аварії).

Таке групування дозволяє вибудувати систему внутрішнього контролю та превентивного реагування.

Управлінський облік в умовах невизначеності та ризику виконує стратегічну функцію, яка виходить далеко за межі класичного калькулювання витрат. Він забезпечує:

- сценарне прогнозування та моделювання ризиків (what-if analysis, stress-testing);
- бюджетування та контроль відхилень, що сигналізує про загрози фінансовій стабільності;
- аналіз маржинального прибутку, точки беззбитковості та грошових потоків, що дозволяє виявити критичні зони ризику;
- підготовку нефінансової звітності (Звіт з управління, ESG-звіти, звіти з економічної безпеки), яка задовольняє потреби стейкхолдерів у прозорості та інформує про антикризові заходи.

Особливого значення управлінський облік набуває у воєнний період, коли підприємства змушені фіксувати та документувати прямі й непрямі збитки [1; 11]. Прямі втрати включають руйнування основних засобів, знищення запасів; непрямі – упущену вигоду та додаткові витрати на відновлення діяльності. У цьому контексті міжнародні стандарти фінансової звітності (зокрема IAS 36 «Знецінення активів», IAS 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та активи») та національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО) відіграють визначальну роль, оскільки передбачають відображення знецінення активів, формування резервів і розкриття інформації про непередбачені події, що стає підґрунтям для компенсацій та подальшого відновлення господарської діяльності.

Водночас сучасна практика доводить необхідність розширення підходів до звітності. Традиційні фінансові інструменти не забезпечують належного рівня прозорості та не дозволяють комплексно оцінити економічну безпеку підприємства у кризових умовах. Саме тому управлінський облік має трансформуватися із засобу контролю у механізм багатовимірної оцінювання ризиків і втрат. Це вимагає формалізації та уніфікації методик фіксації прямих і непрямих збитків, запровадження сценарного підходу до оцінювання упущеної вигоди, а також стандартизації пакета доказів для подальшого використання у процесах компенсації. На окрему увагу заслуговує розширене розкриття в примітках до фінансової звітності, яке повинно включати деталізацію оцінювальних припущень, вичерпний перелік збитків за статтями балансу, а також описування впливу воєнних дій на поточний і прогнозний фінансовий стан.

Поряд із фінансовими аспектами дедалі більшого значення набуває нефінансова звітність, що відображає екологічні, соціальні та управлінські параметри діяльності підприємства. Глобальні тренди корпоративного управління, закріплені в Директиві CSRD та стандартах ESRS, акцентують увагу на необхідності інтеграції ESG-індикаторів у систему звітності. Для українських підприємств це стає не лише питанням підвищення репутаційної стійкості, але й реальним інструментом залучення міжнародного капіталу та участі у післявоєнних відбудовчих програмах. Проте результати останніх досліджень свідчать, що рівень обізнаності українського бізнесу щодо ESG-практик залишається низьким: лише 15% респондентів добре орієнтуються у концепції сталого розвитку, тоді як майже третина вперше чує цей термін. Така ситуація створює суттєвий бар'єр на шляху до гармонізації національної звітності зі стандартами ЄС, а також ускладнює формування коректної нефінансової інформації.

Тому напрями вдосконалення звітності повинні включати розроблення внутрішніх «звітів з економічної безпеки», які інтегруватимуть фінансові й нефінансові показники, створення цифрових баз доказів для уніфікованого подавання інформації державним і міжнародним структурам, а також впровадження процедур зовнішнього аудиту нефінансових даних для підвищення довіри інвесторів і донорів.

«Звіт з економічної безпеки» матиме концептуальний зв'язок зі Звітом про управління, який був запроваджений Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV і згідно зі ст. 11 даного Закону (у редакціях після 2018 року) є обов'язковим елементом річної звітності для підприємств, що становлять суспільний інтерес, а також для великих підприємств. Враховуючи рекомендовану структуру Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління № 982 від 07.12.2018 р. можна констатувати, що Звіт інтегрує ризик-орієнтований підхід, який безпосередньо корелює з концепцією економічної безпеки. Таким чином, «Звіт з економічної безпеки» може бути інтегрований у структуру Звіту про управління як окремий розділ, або складатися паралельно як внутрішній управлінський документ – «паспорт стійкості підприємства» у воєнних і післявоєнних умовах для інших категорій підприємств, поєднуючи фінансову та нефінансову інформацію для внутрішнього менеджменту (ризик-менеджмент) і для зовнішніх користувачів (інвестори, міжнародні донори, державні органи). Проект концептуального зв'язку складових відповідних звітів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Проект концептуального зіставлення складових Звіту про управління та Звіту з економічної безпеки

<i>Складова</i>	<i>Звіт про управління (Закон України № 996)</i>	<i>Звіт з економічної безпеки (пропозиція)</i>
Мета	Надати користувачам фінансової звітності інформацію про результати діяльності, ризики та перспективи розвитку підприємства	Забезпечити прозорість щодо стану та ризиків економічної безпеки підприємства, оцінювання прямих і непрямих збитків, рівня стійкості та потенціалу до відновлення
Ризики та невизначеність	Визначення ключових ризиків і факторів, що впливають на діяльність	Деталізована ідентифікація ризиків економічної безпеки: фінансових, операційних, стратегічних, інформаційних, кадрових, репутаційних
Фінансові показники	Узагальнений аналіз фінансових результатів та основних коефіцієнтів	Конкретизація: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, збитки від знецінення активів, розмір резервів
Прямі та непрямі збитки	У загальній формі може зазначатися інформація про втрати	Обов'язкова деталізація прямих (руйнування основних засобів, втрата запасів) та непрямих збитків (упущена вигода, додаткові витрати), підтверджених інвентаризацією та методиками оцінювання
Соціальні та екологічні аспекти	Включаються для великих підприємств (ESG-елементи)	Розширюються: корпоративна соціальна відповідальність, вплив воєнного стану на трудовий потенціал, екологічні збитки від бойових дій
Інформаційна прозорість	Опис політик та загальних управлінських рішень	Створення внутрішніх «карт ризиків» і системи індикаторів економічної безпеки з можливістю інтеграції у державні та міжнародні звітні платформи
Практична цінність	Документ для акціонерів, інвесторів, регуляторів	Інструмент управління ризиками, залучення міжнародних донорів і програм компенсацій, підґрунтя для юридичних позовів щодо відшкодування збитків

Паралельно доцільно активізувати освітні програми для бухгалтерів, аудиторів та управлінців щодо методик оцінювання прямих і непрямих збитків, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності та підготовки ESG-звітів.

Таким чином, гармонізація фінансової та нефінансової звітності з міжнародними практиками, забезпечення прозорості та достовірності облікової інформації, а також посилення управлінського потенціалу у сфері сталого розвитку мають стати ключовими чинниками підвищення економічної безпеки підприємств у воєнний та післявоєнний період. Це не лише дозволить мінімізувати втрати та

підвищити адаптивність бізнесу, але й забезпечить інтеграцію української економіки в європейський простір сталого розвитку.

Висновки. Узагальнення наукових позицій дозволило встановити, що економічна безпека є багатогранною категорією, яка поєднує інституційний, управлінський, фінансово-ризиковий та ресурсно-потенційний виміри. Усі вони сходяться на визнанні ключової ролі обліково-аналітичного забезпечення як інформаційного ядра управління ризиками та формування превентивних заходів.

Розкрито, що ризик, як об'єкт обліково-аналітичного забезпечення, виступає формалізованим виразом невизначеності та може мати як деструктивні, так і конструктивні наслідки для підприємства. Його системна класифікація на стратегічні, фінансові та операційні дає змогу вибудувати цілісну архітектуру внутрішнього контролю й адаптивного управління.

Установлено, що управлінський облік в умовах воєнного стану трансформується у стратегічний механізм оцінювання економічної безпеки, виходячи за межі традиційного калькулювання витрат. Його функціонал має включати сценарне прогнозування, stress-testing, документування прямих та непрямих збитків, а також підготовку фінансової й нефінансової звітності з розширеним ризик-орієнтованим змістом. Особливу роль відіграє відображення знецінення активів, формування резервів і розкриття інформації про непередбачені події відповідно до міжнародних та національних стандартів.

Обґрунтовано необхідність удосконалення фінансової та нефінансової звітності шляхом інтеграції концепції «Звіту з економічної безпеки» у структуру звіту про управління (ЗУ № 996). Запропонований проект концептуального співставлення відповідних складових доводить можливість формування «паспорта стійкості підприємства», що поєднуватиме фінансові показники, оцінку прямих і непрямих збитків, карти ризиків, ESG-індикатори та інші нефінансові аспекти діяльності. Це дозволить підвищити прозорість, сприятиме довірі інвесторів і міжнародних донорів та створить інформаційну основу для процесів компенсації й відновлення.

Таким чином, системне поєднання інструментів управлінського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності, ESG-підходів і внутрішніх звітів з економічної безпеки формує підґрунтя для підвищення економічної безпеки підприємств у воєнний і післявоєнний періоди. Це забезпечить не лише адаптивність бізнесу до кризових умов, але й інтеграцію української економіки у європейський простір сталого розвитку.

Conclusions. The generalization of scientific positions allowed us to establish that economic security is a multifaceted category that combines institutional, managerial, financial-risk, and resource-potential dimensions. All of them agree on the recognition of the key role of accounting and analytical support as the information core of risk management and the formation of preventive measures.

It is revealed that risk, as an object of accounting and analytical support, acts as a formalized expression of uncertainty and can have both destructive and constructive consequences for the enterprise. Its systematic classification into strategic, financial, and operational allows us to build a holistic architecture of internal control and adaptive management.

It is established that management accounting in martial law conditions is transformed into a strategic mechanism for assessing economic security, going beyond the boundaries of traditional costing. Its functionality should include scenario forecasting, stress-testing, documentation of direct and indirect losses, as well as preparation of financial and non-financial reporting with expanded risk-oriented content. A special role is played by the reflection of asset impairment, formation of reserves, and disclosure of information about unforeseen events in accordance with international and national standards.

The need to improve financial and non-financial reporting by integrating the concept of the «Economic Security Report» into the structure of the management report (UZ No. 996) is substantiated. The proposed project of conceptual comparison of the relevant components proves the possibility of forming a «passport of enterprise sustainability», which will combine financial indicators, assessment of direct and indirect losses, risk maps, ESG indicators, and other non-financial aspects of activity. This will increase transparency, promote the trust of investors and international donors, and create an informational basis for compensation and recovery processes.

Thus, a systematic combination of management accounting tools, international financial reporting standards, ESG approaches, and internal economic security reports forms the basis for increasing the economic security of enterprises in the war and post-war period. This will ensure not only business adaptability to crisis conditions, but also the integration of the Ukrainian economy into the European space of sustainable development.

Список використаних джерел

1. Василюшин С. І., Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С. Економічна безпека як складова обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами: теоретичний аспект. *Таврійський науковий вісник. Серія «Економіка»*. 2022. № 14. URL: <http://surl.li/erdhpp> (дата звернення: 11.09.2025).
2. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.
3. Дерун І. А. Ідентифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Економічний часопис – XXI*. 2016. № 159 (5–6). С. 97–100. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V159-21>
4. Брітченко І. Г. Регіональне банківське ринковедення (теорія, методологія, технологія). Донецьк : ДонДУЕТ, 2002. 123 с.
5. Łazowski J. *Wstęp do nauki o ubezpieczeniach*. Sopot: LEX, 1998. 222 p.
6. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. 400 с.
7. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник. Київ : Лібра, 2006. 704 с.
8. Дяків Р. С., Бохан А. В., Горбаль В. М., Гуриченко О. М. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. Київ : Міжнародна економічна фундація, 2000. 704 с.
9. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : ЦНЛ. 2007. 531 с.
10. Костякова А. А. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності та ризику його діяльності. *Обліково-аналітичний базис управління економічною безпекою в системі сучасних ризиків та загроз : зб. тез учасників науково-педагогічного підвищення кваліфікації (01 жовтня – 12 листопада 2024 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів» НААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»)*. Київ : ТОВ «ВІПО». 2024. URL: <https://drive.google.com/file/d/1CO8O8W-si29ohhI9yRJKSYFCJ8b1Cl0t/view> (дата звернення: 11.09.2025).
11. Костякова А. Ключові моменти впливу воєнного стану на формування показників фінансової звітності. *Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: зб. матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня – 03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»)*. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. URL: https://magazine.faaf.org.ua/images/stories/zb_conference/workshop-1-2023.pdf (дата звернення: 12.09.2025).
12. Шишкіна О. В., Журман С. М. Систематизація наукових підходів до розуміння природи ризику. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 3 (15). С. 155–163. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-3\(15\)-155-163](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-3(15)-155-163)
13. Посохов І. М. Аналіз існуючих підходів до класифікації ризиків. *Вісник економіки транспорту і промисловості = The bulletin of transport and industry economics* : зб. наук.-практ. ст. Харків : УкрДУЗТ, 2012. № 39. С. 67–76.
14. Переверзева А. В., Лазнева І. О. Аналіз економічних ризиків діяльності фірми на міжнародному ринку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2021. № 2 (103). С. 87–90. URL: puet.poltava.ua+2puet.poltava.ua+2 (дата звернення: 12.09.2025).
15. Fomina, O., Semenova, S., Moshkovska, O., Yevdoshchak, V., & Manachynska, Y. (2023). Risk-oriented strategic management accounting in Ukraine. *Business: Theory and Practice*. 24 (2). 533–543. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2023.18951>
16. International Financial Reporting Standards (IFRS): IAS 36, IAS 37. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2037_ukr_2022.pdf.

References

1. Vasylishyn S. I., Hnatyshyn L. B., Prokopyshyn O. S. (2022) Ekonomichna bezpeka jak skladova oblikovo-analitychnogho zabezpechennja upravlinnja pidpryjemstvamy: teoretychnyj aspekt [Economic security as a component of accounting and analytical support for enterprise management: theoretical aspect]. *Tavriyskyi Scientific Bulletin. Series "Economics"* [Tavria Scientific Bulletin. Series "Economy"] (electronic journal), no. 14, pp. 110–120. Available at: <http://surl.li/erdhpp> (accessed: 11 September 2025).
2. Zhuk V. M. (2018) Rozvytok teorii bukhhaltersjkooho obliku: instytucionalnyj aspekt [Development of accounting theory: institutional aspect]. Kyiv: NNC "IAE". (In Ukrainian).
3. Derun I. A. (2016) Identyfikacija ryzykiv v systemi bukhhaltersjkooho obliku pidpryjemstva [Identification of risks in the enterprise's accounting system]. *Economic Journal – XXI*, no. 159 (5–6), pp. 97–100. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V159-21>
4. Britchenko I. H. (2002). Reghionaljne bankivske rynkovedennja (teorija, metodologhija, tekhnologhija) [Regional banking market research (theory, methodology, technology)]. Donetsk: DonDUET. (In Ukrainian).
5. Łazowski J. (1998). Vstup do strakhovykh doslidzenj [Introduction to Insurance Research]. Sopot: LEX. 222 p.(in Polish)
6. Lyashenko O. M. (2011). Konceptualizacija upravlinnja ekonomichnoju bezpekoju pidpryjemstva: monohrafija [Conceptualization of the management of the economic security of an enterprise: monograph]. Luhansk: Publishing house of the V. Dahl SNU. (In Ukrainian).
7. Holov S. F. (2006). Upravlinsjkyj oblik [Managerial accounting]. Kyiv: Libra. (In Ukrainian).
8. Dyakiv R. S., Bokhan A. V., Horbal V. M., Hurynenko O. M. (2000). Encyklopedija biznesmena, ekonomista, menedzhera [Encyclopedia of a businessman, economist, manager]. Kyiv: International Economic Foundation. (In Ukrainian).
9. Kireytsjev H. H. (2007). Finansovyj menedzhment [Financial management]. Kyiv: CNL. (In Ukrainian).
10. Kostyakova A. A. (2024). Oblikovo-analytichne zabezpechennja ekonomichnoji bezpeky pidpryjemstva v umovakh nevyznachenosti ta ryzyku jogho dijalnosti [Accounting and analytical support of the economic security of an enterprise in conditions of uncertainty and risk of its activities]. *Accounting and Analytical Basis for Enterprise Economic Security in Modern Risks and Threats: Collection of abstracts of participants of scientific-pedagogical advanced training, Ukraine*, Kyiv, 2024, pp. 108–110. Doi: <https://doi.org/10.33146/zbcon.2024.1>.
11. Kostyakova A. (2023). Ključovi momenty vplyvu vojennogho stanu na formuvannja pokaznykiv finansovoi zvitnosti [Key points of the impact of martial law on the formation of financial reporting indicators]. *Accounting of business activities under martial law: innovations – 2023: collection of materials of the First Accounting Workshop-Internship*, Ukraine, Kyiv, 2023, pp. 44–46. Available at: https://magazine.faaf.org.ua/images/stories/zb_conference/workshop-1-2023.pdf (accessed: 12 September 2025).
12. Shyshkina O. V., Zhurman S. M. (2018) Systematyzacija naukovykh pidkhodiv do rozuminnja pryrody ryzyku [Systematization of scientific approaches to understanding the nature of risk]. *Problems and Prospects of Economics and Management*, no. 3 (15), pp. 155–163. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-3\(15\)-155-163](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2018-3(15)-155-163)
13. Posokhov I. M. (2012) Analiz isnujuchykh pidkhodiv do klasyfikaciji ryzykiv [Analysis of existing approaches to risk classification]. *Bulletin of Transport and Industry Economics*, no. 39, pp. 67–76.
14. Perverzeva A. V., Lazneva I. O. (2021) Analiz ekonomichnykh ryzykiv dijalnosti firmy na mizhnarodnomu rynku [Analysis of economic risks of a company's activities in the international market]. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences* [Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences], no. 2 (103), pp. 87–90. Available at: puet.poltava.ua+2puet.poltava.ua+2 (accessed: 12 September 2025).
15. Fomina O., Semenova S., Moshkovska O., Yevdoshchak V., Manachynska Y. (2023) Ryzykooorientovanyj strategichnyj upravlinsjkyj oblik v Ukrajinі [Strategic management accounting focused on risks in Ukraine]. *Biznes: teorija ta praktyka* [Business: Theory and Practice]. vol. 24, no. 2, pp. 533–543. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2023.18951>
16. In Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti [International Financial Reporting Standards (IFRS)]: IAS 36, IAS 37. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2037_ukr_2022.pdf (accessed: 15 September 2025).